

Vlaanderen
is lokaal bestuur

CIJFER IN DE KIJKER

Accurater Budgetteren met BBC?

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

LOKAALBESTUUR.VLAANDEREN.BE

INHOUDSTAFEL

1. Inleiding	3
1.1. Beleids- en beheerscyclus (BBC)	3
1.2. Impact BBC?	3
1.3. Methodiek.....	4
2. Cijfer in de kijker	5
3. Exploitatie	6
3.1. Exploitatie-uitgaven	7
3.2. Exploitatie-ontvangsten	9
4. Investerings	12
4.1. Investeringsuitgaven	13
4.2. Investeringsontvangsten.....	15
5. Andere verrichtingen	17
6. Begrotingsresultaat en autofinancieringsmarge	19
7. Conclusies	20

1. INLEIDING

1.1 Beleids- en beheerscyclus (BBC)

De BBC regelt op welke wijze de lokale besturen hun strategisch beleid en de financiële vertaling ervan dienen op te nemen in hun beleidsrapporten. De BBC-regels bepalen dat de inhoudelijke planning moet gebeuren in de vorm van beleidsdoelstellingen, die de lokale besturen uitvoeren met in actieplannen gebundelde acties. De financiële gevolgen van het beleid horen ze te koppelen aan die acties. De financiële gevolgen van het niet in doelstellingen uitgedrukt beleid moeten ze als gelijkblijvend beleid in de beleidsrapporten opnemen. In de planningsfase gebeurt dit via het meerjarenplan. Per legislatuur maken de lokale besturen één origineel meerjarenplan op voor de periode vanaf het tweede boekjaar na aanvang van de legislatuur tot en met het eerste boekjaar na de legislatuur. Bijsturing gebeurt via een aanpassing van het meerjarenplan. Over de uitvoering van het meerjarenplan rapporteren ze via de jaarrekening.

De BBC-regelgeving bevat bepalingen die tot een **strakkere raming van de kredieten** kunnen leiden. Zo gebeurt de kredietbewaking op een veel hoger niveau dan voorheen. Dit geldt voor:

- de exploitatie op het niveau van de beleidsdomeinen;
- de investeringen per rubriek van de investeringsenveloppe;
- de andere ontvangsten en uitgaven per rubriek van het liquiditeitenbudget.

Daarenboven bundelt de regelgever de investeringen in meerjarige enveloppen met jaarlijkse transactiekredieten. De BBC totaliseert die in verbintenskredieten en de lokale besturen moeten de niet gebruikte transactiekredieten van de niet afgesloten investeringsenveloppes jaarlijks overdragen. De vastlegging van verbintenissen kunnen ze daardoor budgettair spreiden over meerdere jaren.

1.2. Impact BBC?

Sinds het boekjaar 2014 passen alle lokale besturen de regels van de beleids- en beheerscyclus toe. In 2011, 2012 en 2013 startte al een groot aantal besturen als piloten met de BBC, maar ook voor hen was 2014 het eerste jaar vanaf hetwelk ze met een zesjarig meerjarenplan dienden te werken, met name voor de periode 2014-2019. We mogen daarom gerust stellen dat de gewijzigde vorm van budgetteren voor alle lokale besturen belangrijke wijzigingen inhoudt vanaf 2014. Maar heeft dit ook een **impact op de accuraatheid van de budgettering?**

Daar waar we in het verleden vaststelden dat de resultaten van de jaarrekeningen (soms aanzienlijk) beter uitvielen dan in de planning, willen we weten of de gewijzigde budgetteringswijze hier verandering in bracht. Zo vragen we ons af of:

- de lokale besturen op detailniveau nog altijd budgettaire buffers inbouwen, ondanks het hoge niveau van kredietbewaking;
- de introductie van meerjarige kredieten voor de investeringen ertoe leiden dat lokale besturen de financiële gevolgen van die verbintenissen daadwerkelijk op basis van de transacties budgetteren;
- de accuraatheid van de oorspronkelijke financiële planning wijzigt naarmate de boekjaren verstrijken;
- de bijsturing jaarlijks accuraat gebeurt.

Nu we de meeste jaarrekeningen 2015 ontvingen, proberen we daar een antwoord op te geven.

1.3. Methodiek

De analyse vergelijkt de jaarrekeningen (JR) 2014 en 2015 met de overeenstemmende boekjaren in de originele meerjarenplannen (OMJP) en met dezelfde boekjaren in de definitieve budgetten (DB). Die laatste passen binnen de aangepaste meerjarenplannen, maar kunnen verschillen van de aangepaste meerjarenplannen door budgetwijzigingen, interne kredietaanpassingen en aanpassingen van de ramingen. Hiertoe maakten we een momentopname van de gemeenten die ons tot en met 10 oktober 2015 hun originele jaarrekening bezorgden. De gegevens van de besturen die hun originele jaarrekening later of helemaal niet bezorgden, zitten dus niet vervat in de analyse. Het gaat om vijf gemeenten: Bornem, Haaltert, Pepingen en Zuienkerke omdat hun jaarrekening 2015 ontbreekt, en Halen omdat het bestuur ons de herziening bezorgde in plaats van het originele meerjarenplan zonder dat ze die herkwalificeerden. Vóór de toepassing van de BBC rapporteerden de lokale besturen niet digitaal over de meerjarenplanning waardoor het onmogelijk is om die te vergelijken met de boekjaren vóór 2014.

De analyse schetst de globale situatie van de Vlaamse gemeenten waardoor de specifieke situatie van de individuele besturen of groepen van besturen in het geheel vervagen. Voor de totstandkoming van deze analyse maakten we gebruik van open data-tools. Via lokaalbestuur.vlaanderen.be/bbc/data-bbc hebt u toegang tot diezelfde instrumenten zodat u die kan gebruiken voor eigen analyse en benchmarking.

2. Cijfer in de kijker

Exploitatiesaldo jaarrekening t.a.v.

origineel meerjarenplan:

2014: **+78,5%**
(+ 604 miljoen euro)

2015: **+ 148%**
(+1.136 miljoen euro)

Exploitatiesaldo jaarrekening t.a.v.

definitief budget:

2014: **+83%**
(+ 624 miljoen euro)

2015: **+60%**
(+715 miljoen euro)

Realisatiegraad materiële vaste activa t.a.v. origineel meerjarenplan:

2014: **47%**
2015: **41%**

Realisatiegraad materiële vaste activa t.a.v. definitief budget:

2014: **47%**
2015: **44%**

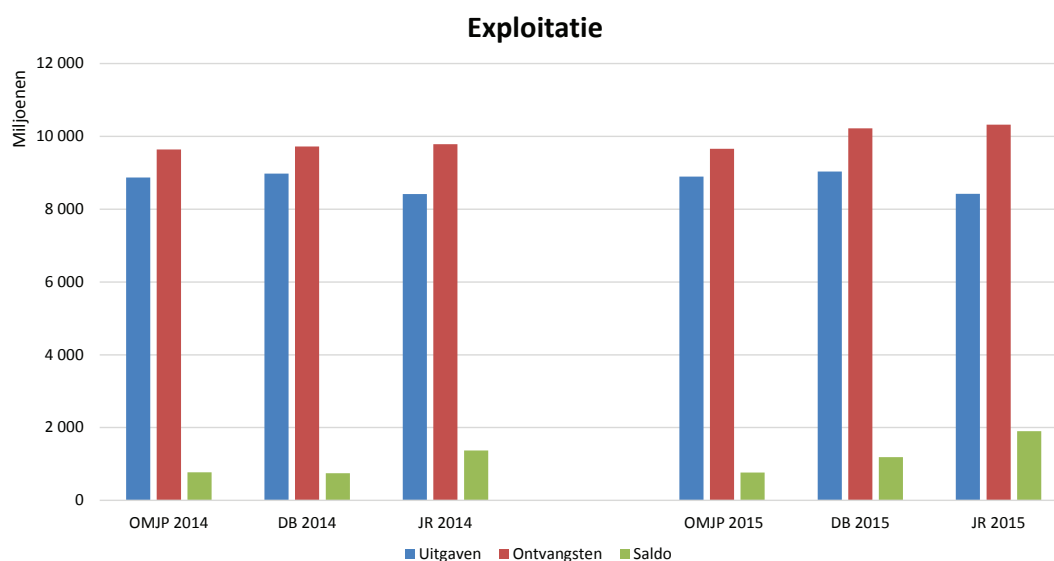
3. Exploitatie

We stellen vast dat de gemeenten **voorzichtig** budgetteren: tegenover het origineel meerjarenplan vallen de exploitatie-uitgaven in de jaarrekeningen 2014 en 2015 telkens lager uit dan geraamd, terwijl de exploitatieontvangsten telkens hoger blijken te zijn. Het valt op dat de overraming van de exploitatie-uitgaven in de definitieve budgetten nog stijgt, terwijl de onderraming van de exploitatieontvangsten telkens afneemt.

Exploitatie	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/OMJP 2014	Vershil JR/DB 2014
Uitgaven	8 874 053 847	8 977 140 312	8 414 625 619	-459 428 229	-5,2%
Ontvangsten	9 642 806 340	9 726 007 471	9 787 204 092	144 397 753	1,5%
Saldo	768 752 492	748 867 159	1 372 578 474	603 825 982	78,5%

Exploitatie	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/OMJP 2015	Vershil JR/DB 2015
Uitgaven	8 893 954 756	9 037 551 890	8 422 664 004	-471 290 752	-5,3%
Ontvangsten	9 660 219 567	10 224 135 461	10 324 574 700	664 355 133	6,9%
Saldo	766 264 811	1 186 583 570	1 901 910 696	1 135 645 884	148,2%

Daar waar het origineel meerjarenplan voor het boekjaar 2014 een positief exploitatiesaldo voorzag van 769 miljoen euro, valt het resultaat van de jaarrekening 78,5% of 604 miljoen euro hoger uit. T.a.v. het definitief budget zien we een saldo dat 83% hoger uitkomt. In 2015 bedraagt het exploitatiesaldo in de jaarrekening 1.136 miljoen euro of 148% meer dan in het origineel meerjarenplan. De zogenaamde "Electrabel-operatie", waar we later op terugkomen, verklaart dit. Ondanks de bijsturing neemt het verschil tussen het exploitatiesaldo en het definitief budget slechts af tot 715 miljoen euro.

3.1. Exploitatie-uitgaven

Het valt op dat elke rubriek van de exploitatie-uitgaven (op de toegestane werkingssubsidies en de andere operationele uitgaven in 2015 na) in de jaarrekening **lager** uitvalt dan de ramingen in het origineel meerjarenplan en alle rubrieken lager uitvallen dan de ramingen in de definitieve budgetten.

Exploitatie-uitgaven	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/OMJP 2014		Vershil JR/DB 2014	
Goederen en diensten	1 770 708 200	1 830 349 012	1 508 853 129	-261 855 071	-14,8%	-321 495 883	-17,6%
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	3 878 237 915	3 897 065 762	3 769 108 587	-109 129 329	-2,8%	-127 957 176	-3,3%
Specifieke kosten sociale dienst OCMW	694 650	341 750	124 236	-570 414	-82,1%	-217 513	-63,6%
Toegestane werkingssubsidies	2 803 031 342	2 827 380 122	2 748 253 077	-54 778 265	-2,0%	-79 127 045	-2,8%
Andere operationele uitgaven	101 261 584	107 577 987	91 246 530	-10 015 054	-9,9%	-16 331 457	-15,2%
Financiële uitgaven	320 120 156	314 425 679	297 040 060	-23 080 096	-7,2%	-17 385 619	-5,5%

Exploitatie-uitgaven	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/OMJP 2015		Vershil JR/DB 2015	
Goederen en diensten	1 735 765 047	1 824 818 555	1 499 988 287	-235 776 760	-13,6%	-324 830 267	-17,8%
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	3 920 868 396	3 738 434 274	3 588 328 269	-332 540 126	-8,5%	-150 106 005	-4,0%
Specifieke kosten sociale dienst OCMW	770 806	102 219	0	-770 806	-100,0%	-102 219	-100,0%
Toegestane werkingssubsidies	2 837 567 281	3 103 263 569	2 992 734 372	155 167 091	5,47%	-110 529 197	-3,6%
Andere operationele uitgaven	67 948 982	88 170 927	71 604 478	3 655 496	5,4%	-16 566 449	-18,8%
Financiële uitgaven	331 034 244	282 762 347	270 008 597	-61 025 646	-18,4%	-12 753 749	-4,5%

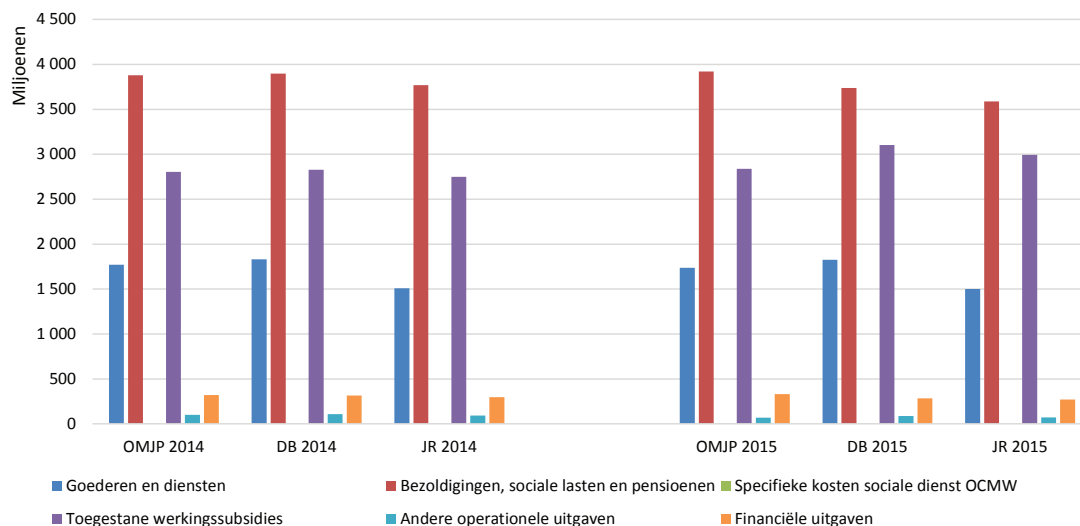
De uitgaven voor aankoop van **goederen en diensten** in de jaarrekeningen 2014 en 2015 wijken telkens ongeveer evenveel af van het origineel meerjarenplan en het definitief budget. Procentueel merken we afwijkingen van 14% tot 18%, in absolute bedragen komt dit neer op 236 miljoen euro tot 325 miljoen euro. De overramingen in de definitieve budgetten bedragen telkens bijna 4% van de totale exploitatie-uitgaven. In absolute sommen gaat het om 321 en 325 miljoen euro.

Daar waar de **bezoldigingen** in 2014 bijna 3% of 109 miljoen euro afwijken t.a.v. het origineel meerjarenplan, bedraagt die afwijking in 2015 ongeveer 8,5% of 333 miljoen euro. De belangrijkste verklaring voor de grote afwijking in 2015 is dat sommige gemeenten (ondanks de oprichting van de hulpverleningszones sinds 1 januari 2015) de personeelskosten voor de brandweer in hun oorspronkelijk meerjarenplan opnamen. In de definitieve budgetten verminderden ze die met 250 miljoen euro. Uiteindelijk blijken de ramingen voor de bezoldigingen na aanpassing in 2014 en 2015 nog 3% en 4% of ongeveer 128 en 150 miljoen te hoog.

Sommige gemeenten budgetteerden bij de opmaak van het origineel meerjarenplan ook **specifieke kosten voor de sociale dienst**. Dat is abnormaal. Het verkeerd gebruik van algemene rekeningen behoorde tot de kinderziekten bij de invoering van de BBC. In de jaarrekening 2015 lezen we dergelijke uitgaven niet meer.

Bij de **toegestane werkingssubsidies** stellen we een afwijkend beeld vast. Daar waar de ramingen voor 2014 in het origineel meerjarenplan 2% en in het definitief budget bijna 3% te hoog waren, zien we voor 2015 een opmerkelijk te lage raming van ruim 5% in het origineel meerjarenplan en een te hoge raming van bijna 4% of 111 miljoen euro in het definitief budget.

Exploitatie-uitgaven

Toegestane werkingssubsidies	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/OMJP 2014	Vershil JR/DB 2014
OCMW	857 534 726	899 094 053	895 504 715	37 969 989	4,4%
AGB of APB	7 025 320	72 177 082	101 023 377	93 998 057	1338,0%
Politiezone	886 172 252	881 102 200	877 556 188	-8 616 064	-1,0%
Hulpverleningszone	78 892 663	87 762 809	87 956 404	9 063 741	11,5%
Erediensten	44 808 799	44 200 057	43 108 020	-1 700 780	-3,8%
Overige	928 617 582	843 043 922	743 104 373	-185 513 208	-20,0%

Toegestane werkingssubsidies	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/OMJP 2015	Vershil JR/DB 2015
OCMW	875 354 949	894 094 818	896 141 767	20 786 817	2,4%
AGB of APB	5 668 791	89 799 775	128 950 640	123 281 849	2174,7%
Politiezone	924 429 202	909 682 717	907 412 340	-17 016 862	-1,8%
Hulpverleningszone	71 597 198	349 934 836	344 129 652	272 532 455	380,6%
Erediensten	52 810 424	44 945 443	43 890 691	-8 919 733	-16,9%
Overige	907 727 118	814 805 980	672 209 283	-235 517 835	-25,9%

De lokale besturen raamden de **toelage aan het OCMW** aanvankelijk te laag voor zowel 2014 als 2015. Telkens stuurden ze dat bij. De **dotaties aan de politiezone** schatten ze zowel in het origineel meerjarenplan als in het definitief budget lichtjes te hoog in. Bij de **dotaties aan de hulpverleningszones** zien we opmerkelijke afwijkingen. Die uitgaven bedragen in de jaarrekeningen 2014 en 2015 respectievelijk 11,5% en 381% meer dan oorspronkelijk gebudgetteerd. De grote afwijking voor 2015 kunnen we grotendeels verklaren doordat de gemeenten voor dat jaar in hun oorspronkelijk meerjarenplan nog personeelskosten hadden voorzien voor het brandweerpersoneel. Bij de **toelagen aan de erediensten** merken we een opmerkelijke procentuele overraming voor 2015 in het origineel meerjarenplan. In tegenstelling tot de vier vermelde soorten werkingssubsidies, boeken de lokale besturen de **werkingssubsidies aan de AGB's** en de **overige werkingssubsidies** op meerdere beleidsvelden. Het is daarom niet mogelijk

om ze in deze analyse op te nemen op basis van een beleidsveld, maar zijn we aangewezen op de economischesectorcodes. De immense procentuele verschillen in de jaarrekening (zowel voor het origineel meerjarenplan als voor het definitief budget) tonen aan dat het gebruik van de economischesectorcodes in de beginfase van de BBC problematisch was en ook na bijsturing van de budgetten voor verbetering vatbaar bleef. Daarenboven zien we dat de ramingen voor de beide rubrieken samen aanzienlijk hoger liggen dan de effectieve uitgaven:

- in het origineel meerjarenplan voor 2014 bijna 92 miljoen en voor 2015 112 miljoen euro te hoog;
- in de definitieve budgetten voor 2014 bij benadering 71 miljoen en voor 2015 ongeveer 103 miljoen euro te hoog.

Bij de **andere operationele uitgaven** (belastingen, minderwaarde op de realisatie van werkingsvorderingen en diverse werkingskosten) zien we dat de resultaten in de jaarrekeningen van de twee boekjaren procentueel ook vrij hoge afwijkingen vertonen, zowel tegenover het origineel meerjarenplan als tegenover de definitieve budgetten. Dat de meeste occasionele uitgaven op deze rubriek terecht komen, kan dit mogelijk verklaren. In absolute cijfers gaat het om minder grote bedragen.

De overramingen bij de **financiële uitgaven** (voornamelijk de intresten op leningen) blijken ook aanzienlijk, vooral die in het origineel meerjarenplan. Voor de beide boekjaren samen gaat het om 84 miljoen euro, waarvan na bijsturing nog 30 miljoen euro overblijft in de definitieve budgetten. Rentevoetenherzieningen, actief schuldbeheer in een periode van dalende rentevoeten en het niet opnemen van gebudgetteerde leningen kunnen hiervoor een verklaring vormen.

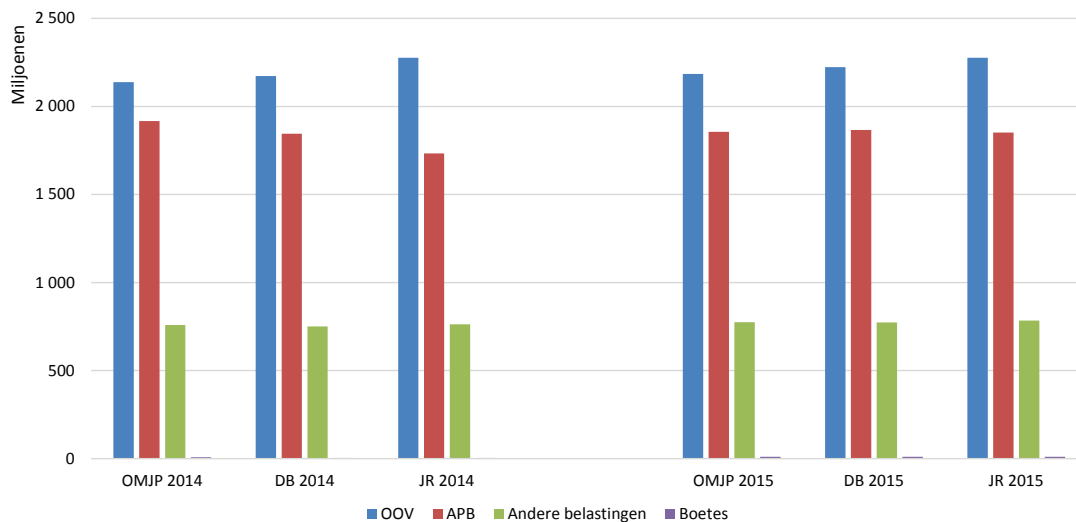
3.2. Exploitatie-ontvangsten

Het beeld van de exploitatieontvangsten varieert meer dan dat van de exploitatie-uitgaven. We stellen zowel te optimistische ramingen als te lage ramingen vast. In het algemeen vallen de ontvangsten **hoger** uit dan geraamd.

De **ontvangsten uit de werking**, de vergoedingen voor prestaties door de gemeenten, liggen zowel in 2014 als in 2015 tussen de 9 en 10% hoger dan de ramingen in het oorspronkelijk meerjarenplan. De lokale besturen stuurden ze daarna heel precies bij.

Voor de **fiscale ontvangsten**, de belangrijkste bron van inkomsten voor de gemeenten, zien we beperkte afwijkingen t.a.v. zowel de oorspronkelijke als de bijgestuurde ramingen. We nemen wel opvallende afwijkingen waar per soort fiscale opbrengst. Zo bedragen de **opcentiemen op de onroerende voorheffing** in de jaarrekeningen 2014 en 2015 respectievelijk 6,5% of 139 miljoen en 4% of 92 miljoen euro meer dan oorspronkelijk begroot. Tegenover de definitieve budgetten blijken die ontvangsten in 2014 en 2015 respectievelijk 5% of 105 miljoen euro en ruim 2% of 54 miljoen euro hoger te liggen. Bijgevolg stelt zich de vraag of de ramingen die de gemeenten ontvangen over de onroerende voorheffing dermate afwijken van de uiteindelijke resultaten, dan wel of de gemeenten met andere gegevens rekening houden bij hun ramingen. Bij de **aanvullende personenbelasting** zien we dat de opbrengst in 2014 bijna 10% of 184 miljoen euro lager uitvalt dan de oorspronkelijke raming en 6% of 112 miljoen euro lager tegenover het definitieve budget. De latere start van de inkohiering door de FOD Financiën ligt aan de basis hiervan.

Fiscale ontvangsten

Exploitatieontvangsten	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/OMJP 2014	Vershil JR/DB 2014		
Ontvangsten uit de werking	625 945 884	684 058 223	679 495 094	53 549 210	8,6%	-4 563 129	-0,7%
Fiscale ontvangsten	4 821 712 948	4 772 350 739	4 777 895 347	-43 817 601	-0,9%	5 544 607	0,1%
Werkingsubsidies	3 636 789 408	3 694 993 443	3 703 313 971	66 524 563	1,8%	8 320 528	0,2%
Recuperatie kosten sociale dienst	28 850	26 235	22 385	-6 465	-22,4%	-3 850	-14,7%
Andere operationele ontvangsten	144 797 170	166 945 966	183 855 895	39 058 726	27,0%	16 909 929	10,1%
Opbrengsten uit financiële vaste activa	351 863 175	349 910 653	394 339 804	42 476 629	12,1%	44 429 151	12,7%
Opbrengsten uit vlottende activa	31 616 983	31 444 521	25 092 184	-6 524 799	-20,6%	-6 352 337	-20,2%
Andere financiële opbrengsten	30 051 921	26 277 690	23 189 411	-6 862 510	-22,8%	-3 088 279	-11,8%

Exploitatieontvangsten	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/OMJP 2015	Vershil JR/DB 2015		
Ontvangsten uit de werking	632 718 832	695 802 534	694 681 042	61 962 210	9,8%	-1 121 492	-0,2%
Fiscale ontvangsten	4 826 175 306	4 873 542 072	4 923 842 443	97 667 137	2,0%	50 300 371	1,0%
Werkingsubsidies	3 689 118 777	3 788 031 792	3 773 545 215	84 426 437	2,3%	-14 486 577	-0,4%
Recuperatie kosten sociale dienst	7 476	5 371	0	-7 476	-100,0%	-5 371	-100,0%
Andere operationele ontvangsten	123 504 515	151 910 367	169 965 554	46 461 039	37,6%	18 055 187	11,9%
Opbrengsten uit financiële vaste activa	341 010 910	672 028 613	727 575 025	386 564 114	113,4%	55 546 411	8,3%
Opbrengsten uit vlottende activa	29 996 877	23 985 492	16 740 287	-13 256 590	-44,2%	-7 245 206	-30,2%
Andere financiële opbrengsten	17 686 874	18 829 219	18 225 136	538 261	3,0%	-604 084	-3,2%

Met 37 tot 38 % van de totale exploitatieontvangsten vormen de **ontvangen werkingssubsidies** de tweede belangrijkste inkomstenbron voor de gemeenten. Ze budgetteerden ze vrij precies. Maar we zien wel opmerkelijke verschillen al naargelang de soort werkingssubsidies.

Aangezien de ontvangsten uit het **Gemeentefonds** vooraf vastliggen, vertaalt dat zich in minimale afwijkingen. Het valt op dat een aantal gemeenten erin slaagde om werkingssubsidies aan zichzelf te budgetteren en ook daadwerkelijk te boeken. Ook dit behoort tot de kinderziekten die gepaard gingen met de invoering van de BBC. Het beperkte bedrag dat ze nog in 2015 boekten, bewijst dat. Voor de **overige algemene werkingssubsidies** (bv. de compensatie van de Eliaheffing) wijken de uiteindelijke ontvangsten in 2014 en 2015 respectievelijk 15% en 33% af van de ramingen in het origineel meerjarenplan. De regularisatie van de contingent-gesco's sinds 1 april 2015 verklaart de afwijking in 2015. Voorheen ontvingen de gemeenten specifieke subsidies en genoten ze verminderingen op de patronale bijdragen. De algemene werkingssubsidies vervangen 95% van de som van die vroegere componenten.

Ontvangen werkingssubsidies	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/OMJP 2014	Vershil JR/DB 2014
Gemeentefonds	2 149 488 909	2 139 499 542	2 139 286 793	-10 202 115	-0,5%
Gemeentelijke of provinciale bijdrage	5 255 362	14 845 465	4 541 777	-713 586	-13,6%
Overige algemene werkingssubsidies	171 614 419	181 313 552	197 107 959	25 493 540	14,9%
Specifieke werkingssubsidies	1 310 430 719	1 359 334 884	1 362 377 442	51 946 724	4,0%

Ontvangen werkingssubsidies	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/OMJP 2015	Vershil JR/DB 2015
Gemeentefonds	2 222 877 948	2 203 857 238	2 200 969 774	-21 908 174	-1,0%
Gemeentelijke of provinciale bijdrage	5 631 735	10 181 700	37 105	-5 594 630	-99,3%
Overige algemene werkingssubsidies	168 449 904	214 254 803	224 062 867	55 612 963	33,0%
Specifieke werkingssubsidies	1 292 159 191	1 359 738 051	1 348 475 469	56 316 278	4,4%

Toen de Vlaamse overheid de concrete bedragen meedeelde aan de lokale besturen, hadden de meesten al hun meerjarenplan vastgesteld met voorzichtige eigen berekeningen. De ontvangsten uit **specifieke werkingssubsidies**, die specifiek sectoraal beleid subsidiëren, vertonen in de jaarrekeningen 2014 en 2015 gelijkaardige afwijkingen tegenover het origineel meerjarenplan en de definitieve budgetten.

Bij de **andere operationele ontvangsten** zien we zowel in 2014 als 2015 opmerkelijk hogere ontvangsten in de jaarrekeningen dan geraamd in het origineel meerjarenplan en in de definitieve budgetten. Aangezien dit de rubriek is waar de gemeenten de meeste occasionele ontvangsten op boeken, is dit niet onlogisch.

Ook bij de **opbrengsten uit financiële vaste activa** stellen we opmerkelijke meeropbrengsten vast in de jaarrekeningen tegenover het origineel meerjarenplan. In 2014 bedragen die 12%, in 2015 zelfs 113%. Ook t.a.v. de definitieve budgetten blijven de verschillen aanzienlijk. De reactie van de intergemeentelijke samenwerkingen op de onderwerping aan de vennootschapsbelasting verklaart de heel hoge afwijking in 2015 t.a.v. het origineel meerjarenplan. Om het risico te ontlopen dat de Federale overheid ook hun reserves aan die belasting zou onderwerpen, keerden heel wat intergemeentelijke samenwerkingen die reserves uit of zetten ze om in kapitaal.

De gemeenten raamden de **opbrengsten uit vlottende activa** (de opbrengsten uit de belegging van liquide middelen) opvallend te hoog in het origineel meerjarenplan. Het gaat echter om minder belangrijke ontvangsten die door de evolutie van de rentevoeten sterk afgenomen zijn.

Bij de **andere financiële opbrengsten** (bv. intrestsubsidies) merken we vooral afwijkingen t.a.v. de ramingen voor 2014. Ook dit zijn in omvang minder belangrijke ontvangsten.

4. Investerings

Bij de vergelijking van de realisatie van de investeringen moeten we rekening houden met de zogenaamde **Electrabel-operatie**. Electrabel trad eind 2014 uit de zeven gemengde distributienet-beheerders van de werkmaatschappij Eandis. De gemeenten namen die aandelen van Electrabel over. Hiermee was een bedrag gemoeid van 911 miljoen euro. Hiervan boekten ze ongeveer 750 miljoen euro in 2014 en ongeveer 161 miljoen euro in 2015 als investeringsuitgaven. Ter financiering van die operatie voerden de distributienetbeheerders een kapitaalsvermindering door voor hetzelfde bedrag. Die boekten de gemeenten echter in 2015 als investeringsontvangsten. Bovendien voerden heel wat **intergemeentelijke samenwerkingen kapitaaloperaties** door om de reserves te beveiligen tegen de vennootschapsbelasting. Dat gebeurde al in 2014, maar vooral in 2015. Het bedrag van al die operaties is niet gekend, maar de geboekte dividenden wijzen op een bedrag van meer dan 300 miljoen euro.

Investerings	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/O MJP 2014		Vershil JR/DB 2014	
Uitgaven	2 843 078 462	3 102 160 481	2 229 475 449	-613 603 013	-21,6%	-872 685 031	-28,1%
Ontvangsten	882 040 189	1 033 537 450	565 943 288	-316 096 901	-35,8%	-467 594 163	-45,2%
Saldo	-1 961 038 274	-2 068 623 030	-1 663 532 162	297 506 112	-15,2%	405 090 869	-19,6%

Investerings	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/O MJP 2015		Vershil JR/DB 2015	
Uitgaven	2 199 405 076	3 596 631 612	1 802 348 841	-397 056 235	-18,1%	-1 794 282 771	-49,9%
Ontvangsten	679 614 906	1 772 113 472	1 307 935 932	628 321 026	92,5%	-464 177 540	-26,2%
Saldo	-1 519 790 171	-1 824 518 141	-494 412 909	1 025 377 261	-67,5%	1 330 105 231	-72,9%

Aangezien die operaties niet voorzien waren in het origineel meerjarenplan en de lokale besturen die informatie over de Electrabel-operatie pas heel laat ontvingen, voorzagen zij die niet in de definitieve budgetten. Het verklaart de flatterende vergelijking van de jaarrekeningen met die beleidsrapporten. De relevantie van een vergelijking op jaarbasis en op het niveau van de totale uitgaven en ontvangsten is dus beperkt. We gaan daarom op globaal niveau enkel in op het investeringsaldo, getotaliseerd over de beide boekjaren.

We zien dat de gemeenten voor 2014 en 2015 samen oorspronkelijk een negatief investeringsaldo voorzagen van 3.481 miljoen euro. Uit de jaarrekeningen blijkt dat dit negatief saldo 2.158 miljoen euro bedraagt. Wat 1.323 miljoen euro of 38,0% lager is. In de definitieve budgetten voorzagen ze een nog negatiever saldo van 3.893 miljoen euro waardoor de afwijking in de jaarrekeningen van de beide jaren samen toeneemt tot bijna 45% of 1.735 miljoen euro.

4.1. Investeringsuitgaven

De in hoofdzaak niet gebudgetteerde Electrabel-operatie (750 miljoen euro in 2014) komt opvallend tot uiting bij de vergelijking van de jaarrekening 2014 met het origineel meerjarenplan en het definitief budget. De uitgaven voor **financiële vaste activa** in de jaarrekening bedragen immers 832 en 605 miljoen euro meer dan de ramingen in respectievelijk het origineel meerjarenplan en het definitief budget. Een gelijkaardige, grote afwijking doet zich ook voor in 2015: 365 miljoen euro t.a.v. het origineel meerjarenplan. De redenen zijn talrijk:

- intergemeentelijke samenwerkingen sturen de investeringen in financiële vaste activa in grote mate extern aan;
- bovendien gaat het vaak om kapitaalsoperaties die vóór de opmaak van het meerjarenplan niet gekend waren;
- geregeld ontvangen de gemeenten die informatie te laat om die nog te kunnen opnemen in de bijsturing van de budgetten.

Investeringsuitgaven	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/O MJP 2014		Vershil JR/DB 2014	
Financiële vaste activa	18 227 272	245 245 610	850 209 090	831 981 818	4564,5%	604 963 480	246,7%
Materiële vaste activa	2 362 694 025	2 343 806 870	1 102 323 782	-1 260 370 244	-53,3%	-1 241 483 088	-53,0%
Immateriële vaste activa	103 184 958	108 662 486	32 400 464	-70 784 494	-68,6%	-76 262 022	-70,2%
Toegestane investerings-subsidies	358 972 207	404 445 515	244 542 114	-114 430 093	-31,9%	-159 903 401	-39,5%

Investeringsuitgaven	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/O MJP 2015		Vershil JR/DB 2015	
Financiële vaste activa	6 905 215	382 835 191	372 165 343	365 260 128	5289,6%	-10 669 848	-2,8%
Materiële vaste activa	1 875 605 061	2 606 033 359	1 136 916 905	-738 688 156	-39,4%	-1 469 116 454	-56,4%
Immateriële vaste activa	52 071 973	132 172 445	40 400 617	-11 671 356	-22,4%	-91 771 828	-69,4%
Toegestane investerings-subsidies	264 822 827	475 590 616	252 865 975	-11 956 852	-4,5%	-222 724 641	-46,8%

Bij de investeringen in **materiële vaste activa** hebben de gemeenten de regie wel in grote mate in handen. Naast de dienstverlening vormen die investeringen de **belangrijkste bestedingen** waarmee de gemeenten gestalte kunnen geven aan hun beleid. In de planningsfase maken ze tussen de 72 en 85% van de totale investeringsuitgaven uit. De realisatiegraad hiervan geeft dan ook een duidelijk beeld van de mate waarin de gemeenten hun geplande beleid binnen het budgettaire tijds kader uitvoeren. We zien dat de gemeenten in 2014 maar 47% van de kredieten voor investeringen in materiële vaste activa aanwendden en dit zowel t.a.v. het origineel meerjarenplan als t.a.v. het definitief budget. De **onderbenutting** van die kredieten t.a.v. het origineel meerjarenplan beperkt zich in 2015 tot 39%, maar t.a.v. het definitief budget loopt die op tot 56%. In absolute bedragen gaat het in 2014 om 1.241 miljoen euro en in 2015 om 1.469 miljoen euro verschil tussen de jaarrekeningen en de definitieve budgetten.

We stellen grote **overramingen** vast bij elke rubriek van de vaste activa. Enkel de **vaste activa in leasing** vormen hierop een uitzondering en dan nog enkel voor de ramingen in het origineel meerjarenplan. Dat is vooral een gevolg van het verkeerd gebruik van algemene rekeningen voor die uitgaven in de oorspronkelijke planningsfase waardoor gemeenten die investeringen op andere rubrieken budgetteren. Het gaat echter om kleine bedragen die we verder buiten beschouwing laten. In 2014 zien we voor het benutten van de investeringskredieten geen opmerkelijke verschillen tussen de vergelijking met het origineel meerjarenplan en het definitief budget. Voor 2015 valt het op dat de overramingen in het definitief budget procentueel en vooral in absolute bedragen hoger uitvallen. De verklaring moeten we zoeken bij de werking van de investeringsenveloppes. Van alle niet afgesloten **investeringsenveloppes** dragen de lokale besturen de niet aangewende transactiekredieten over naar het volgende boekjaar en voegen ze die toe aan de transactiekredieten van dat boekjaar. Aangezien er voor de vaste activa eind 2014 voor 1.241 miljoen euro aan beschikbare transactiekredieten restte, droegen die in belangrijke mate bij tot de toename (730 miljoen euro) van de transactiekredieten in het definitief budget 2015. Uiteindelijk heeft dit tot gevolg dat de overramingen voor de materiële vaste activa in het definitief budget 2015 nog 18% of 228 miljoen euro hoger uitvallen dan die t.a.v. het definitief budget 2014.

Materiële vaste activa	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/O MJP 2014		Vershil JR/DB 2014	
Terreinen en gebouwen	1 074 888 990	1 063 461 903	480 577 219	-594 311 771	-55,3%	-582 884 684	-54,8%
Wegen en overige infrastructuur	1 010 916 309	1 005 426 924	469 176 235	-541 740 074	-53,6%	-536 250 689	-53,3%
Roerende goederen	242 311 444	238 504 782	134 317 010	-107 994 434	-44,6%	-104 187 772	-43,7%
Vaste activa in leasing en soortgelijke	909 613	11 270 062	8 643 533	7 733 920	850,2%	-2 626 529	-23,3%
Erfgoed	33 667 669	25 143 199	9 609 784	-24 057 885	-71,5%	-15 533 414	-61,8%

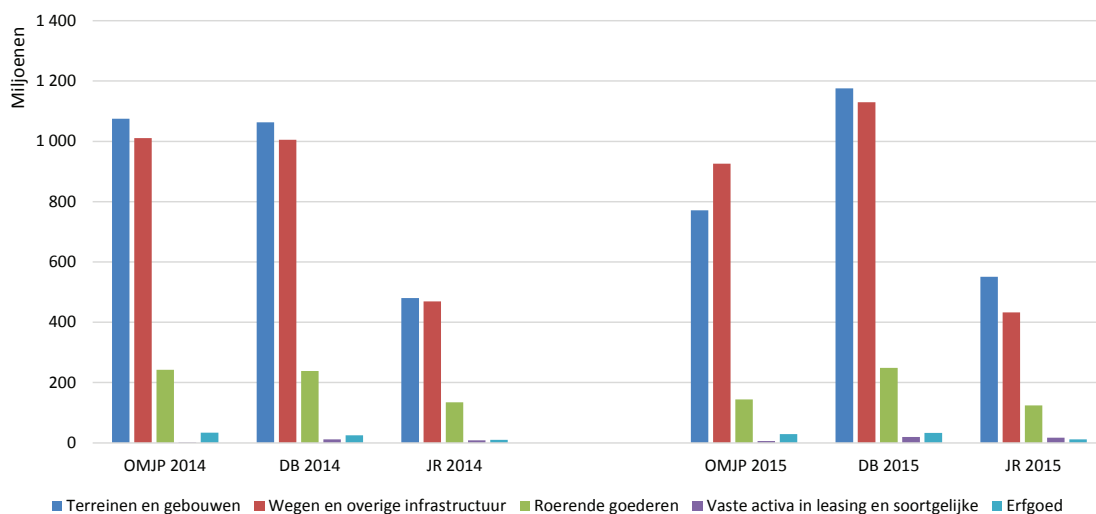
Materiële vaste activa	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/O MJP 2015		Vershil JR/DB 2015	
Terreinen en gebouwen	771 075 224	1 175 347 282	551 148 708	-219 926 517	-28,5%	-624 198 574	-53,1%
Wegen en overige infrastructuur	925 898 815	1 129 637 152	432 604 358	-493 294 458	-53,3%	-697 032 795	-61,7%
Roerende goederen	144 183 660	248 796 610	124 172 910	-20 010 750	-13,9%	-124 623 700	-50,1%
Vaste activa in leasing en soortgelijke	5 645 789	19 578 956	17 385 194	11 739 405	207,9%	-2 193 762	-11,2%
Erfgoed	28 801 573	32 673 360	11 605 736	-17 195 837	-59,7%	-21 067 624	-64,5%

De investeringsuitgaven voor **terreinen en gebouwen** en voor **wegen en overige infrastructuur** zijn in omvang de belangrijkste. De resterende budgettaire marge t.a.v. het definitief budget 2014 bedraagt respectievelijk 583 en 536 miljoen euro. Voor 2015 gaat het om respectievelijk 624 en 697 miljoen euro. Ook bij de **roerende goederen** zien we omvangrijke overramingen: 104 miljoen euro t.a.v. het definitief budget 2014 en 125 miljoen euro t.a.v. het definitief budget 2015.

Ook bij de investeringen in **immateriële activa** (studies, plannen, ...) hebben de gemeenten het stuur in handen. Het volume ervan bedraagt tussen 3 en 5% van de investeringen in materiële vaste activa, maar omdat de realisatiegraad - zoals blijkt uit de jaarrekeningen 2014 en 2015 - maar rond de 30% bedraagt, moeten we in absolute cijfers toch spreken van grote afwijkingen.

Via de **toegestane investeringssubsidies** dragen de gemeenten bij in investeringen van andere entiteiten. We stellen vast dat ze ook die uitgaven flink overramen. In de jaarrekening 2015 zien we hiervoor bv. uitgaven die 223 miljoen euro lager uitvallen dan het definitief budget 2015. Op basis van de beleidsvelden kunnen we met zekerheid stellen dat de lokale besturen de investeringssubsidies aan de politiezones, de OCMW's en de besturen van de erediensten te hoog en die aan de hulpverleningszones te laag inschatten.

Uitgaven materiële vaste activa

Maar ook de investeringssubsidies aan andere entiteiten vertonen grote afwijkingen. Omdat die verspreid zitten over diverse beleidsvelden moeten we onze beeldvorming baseren op de economischesectorcodes. De grote verschillen die de jaarrekeningen bij de investeringssubsidies aan gezinnen, niet-financiële vennootschappen, autonome gemeentebedrijven en intergemeentelijke samenwerkingen vertonen in vergelijking met het oorspronkelijk meerjarenplan en zelfs met de definitieve budgetten, bewijzen in hoofdzaak hoe de gemeenten worstelen met het gebruik van de economischesectorcodes. Het staat vast dat de gemeenten voor de ramingen van de toegestane investeringssubsidies afhankelijk zijn van de entiteiten aan wie ze die toestaan. Maar ze hebben er ook belangrijk medezeggenschap over en kunnen deels mee bepalen met welke ramingen ze in hun planning rekening moeten houden.

4.2. Investeringsontvangsten

Investeringsontvangsten	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/O MJP 2014		Vershil JR/DB 2014	
Verkoop financiële vaste activa	26 980 903	104 044 058	54 807 704	27 826 800	103,1%	-49 236 354	-47,3%
Verkoop materiële vaste activa	374 565 052	436 685 316	272 917 010	-101 648 042	-27,1%	-163 768 306	-37,5%
Verkoop immateriële vaste activa	15 000	75 000	123 315	108 315	722,1%	48 315	64,4%
Investeringsubsidies en -schenkingen	480 479 233	492 733 077	238 095 260	-242 383 973	-50,4%	-254 637 817	-51,7%

Investeringsontvangsten	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/O MJP 2015		Vershil JR/DB 2015	
Verkoop financiële vaste activa	33 043 278	816 714 587	879 818 412	846 775 133	2563%	63 103 825	7,7%
Verkoop materiële vaste activa	243 790 087	355 709 970	176 583 345	-67 206 741	-27,6%	-179 126 624	-50,4%
Verkoop immateriële vaste activa	0	152 264	129 262	129 262	0,0%	-23 002	-15,1%
Investeringsubsidies en -schenkingen	402 781 540	599 536 651	251 404 912	-151 376 628	-37,6%	-348 131 738	-58,1%

De bedenking over de externe aansturing die we maakten bij de uitgaven voor **financiële vaste activa** geldt evenzeer voor de ontvangsten uit de verkoop ervan. Om de kapitaalverhoging van eind 2014 bij de distributienetbeheerders van de werkmaatschappij Eandis te financieren, voerde Electrabel in 2015 een **kapitaalverlaging** door. In 2015 zien we echter dat de gemeenten slechts 880 miljoen euro aan ontvangsten uit de **verkoop van financiële vaste activa** boekten waarvan 839 miljoen uit de verkoop van deelnemingen in intergemeentelijke samenwerkingsverdragen. De Electrabel-operatie hoorde 911 miljoen euro op te brengen. Dat geeft een verschil van 72 miljoen euro. De oorzaak kennen we. Een beperkt aantal gemeenten nam die ontvangsten in 2014 in het definitief budget van 2014 op en sommige onder hen boekten die ontvangsten ook effectief in 2014. Deze werkwijze zorgde ervoor dat de ontvangsten in de jaarrekening 2014 ongeveer het dubbele bedragen van de cijfers uit het origineel meerjarenplan 2014, maar slechts de helft van de ramingen in het definitief budget 2014. In de jaarrekening 2015 vallen de ontvangsten bijna 847 miljoen hoger uit dan in het origineel meerjarenplan en 63 miljoen hoger dan in het definitief budget 2015.

Verkoop materiële vaste activa	2014			Verskil JR/O MJP 2014		Verskil JR/DB 2014	
	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014				
Terreinen en gebouwen	361 013 727	379 457 710	180 367 207	-180 646 520	-50,0%	-199 090 503	-52,5%
Wegen en overige infrastructuur	12 393 989	42 120 816	75 240 901	62 846 912	507,1%	33 120 084	78,6%
Roerende goederen	328 336	1 962 193	2 904 029	2 575 694	784,5%	941 836	48,0%
Vaste activa in leasing en soortgelijke	0	12 608 596	12 822 373	12 822 373	0,0%	213 776	1,7%
Erfgoed	94 000	36 000	1 582 500	1 488 500	1584%	1 546 500	4296%
Ontvangen vooruitbetalingen	735 000	500 000	0	-735 000	-100,0%	-500 000	-100,0%

Verkoop materiële vaste activa	2015			Verskil JR/O MJP 2015		Verskil JR/DB 2015	
	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015				
Terreinen en gebouwen	236 065 792	345 615 232	168 143 265	-67 922 527	-28,8%	-177 471 967	-51,3%
Wegen en overige infrastructuur	6 388 869	6 140 038	4 780 719	-1 608 150	-25,2%	-1 359 319	-22,1%
Roerende goederen	169 426	2 142 284	2 786 655	2 617 229	1545%	644 371	30,1%
Vaste activa in leasing en soortgelijke	0	0	1	1	0%	1	0%
Erfgoed	666 000	1 312 416	871 706	205 706	30,9%	-440 710	-33,6%
Ontvangen vooruitbetalingen	500 000	500 000	1 000	-499 000	-99,8%	-499 000	-99,8%

Voor 2014 en 2015 samen maakt de **verkoop van materiële vaste activa** 24% van de investeringsontvangsten uit. De gemeenten hebben er de volledige regie over. Toch merken we dat de realisatie volgens de jaarrekeningen aanzienlijk lager ligt dan de ramingen in het origineel meerjarenplan en in het definitief budget.

De ontvangsten uit **investeringssubsidies en -schenkingen** vormen de belangrijkste investeringsontvangsten van de gemeenten. Hiervoor zijn de gemeenten uiteraard afhankelijk van de subsidiërende overheden, maar op basis van het transactiemoment verwachtten we dat de realisatiegraad min of meer **pas zou houden met de realisatie van de investeringen** waarvoor ze toegekend worden. In de praktijk blijkt dit ook het geval te zijn. Daar waar de transactiekredieten voor de materiële vaste activa, die de hoofdmoot van de gesubsidieerde investeringen vormen, in 2014 voor 53% onbenut bleven t.a.v. zowel het origineel meerjarenplan als het definitief budget, hebben de gemeenten in 2014 ongeveer 50% en 52% minder investeringssubsidies ontvangen dan voorzien in het origineel meerjarenplan en het definitief budget. In 2015 zien we dezelfde correlatie: de gemeenten overschatten de ramingen voor de materiële vaste activa in het origineel meerjarenplan en het definitief budget met respectievelijk 39 en 56%, terwijl die overraming voor de investeringssubsidies respectievelijk 38 en 58% bedraagt.

5. Andere verrichtingen

De **andere verrichtingen** zijn verrichtingen die te maken hebben met de liquiditeiten:

- de opname van en aflossing van leningen en leasings;
- het toestaan van en de terugbetaling van toegestane leningen;
- de terugbetaling en ontvangst van diverse lange termijnschulden en -vorderingen;
- de schenkingen ontvangen zonder specifiek doel.

Andere verrichtingen	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Verschil JR/O MJP 2014		Verschil JR/DB 2014	
Uitgaven	809 877 193	860 283 225	886 882 229	77 005 037	9,5%	26 599 004	3,1%
Ontvangsten	1 208 719 159	1 142 542 305	491 582 663	-717 136 496	-59,3%	-650 959 641	-57,0%
Saldo	398 841 967	282 259 079	-395 299 566	-794 141 532	-199,1%	-677 558 645	-240,0%

Andere verrichtingen	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Verschil JR/O MJP 2015		Verschil JR/DB 2015	
Uitgaven	773 930 027	861 608 559	876 945 918	103 015 891	13,3%	15 337 359	1,8%
Ontvangsten	1 232 154 635	1 237 306 621	512 592 673	-719 561 962	-58,4%	-724 713 948	-58,6%
Saldo	458 224 608	375 698 062	-364 353 245	-822 577 853	-179,5%	-740 051 307	-197,0%

Ze kunnen dus occasionele schulden en vorderingen omvatten. Op het globale niveau van de uitgaven en de ontvangsten zien we grotendeels dezelfde afwijkingen in 2014 en 2015. De lokale besturen onderschatten de uitgaven in het origineel meerjarenplan met 10 tot 13% en stuurden ze in het definitief budget zo bij dat de uitgaven in de jaarrekeningen deramingen beperkt overschreden. De ontvangsten overschatten de gemeenten consequent tussen de 57% en de 59%, zowel in het origineel meerjarenplan als in het definitief budget. Het is dus vooral de niet realisatie van andere ontvangsten die een impact heeft op het begrotingsresultaat.

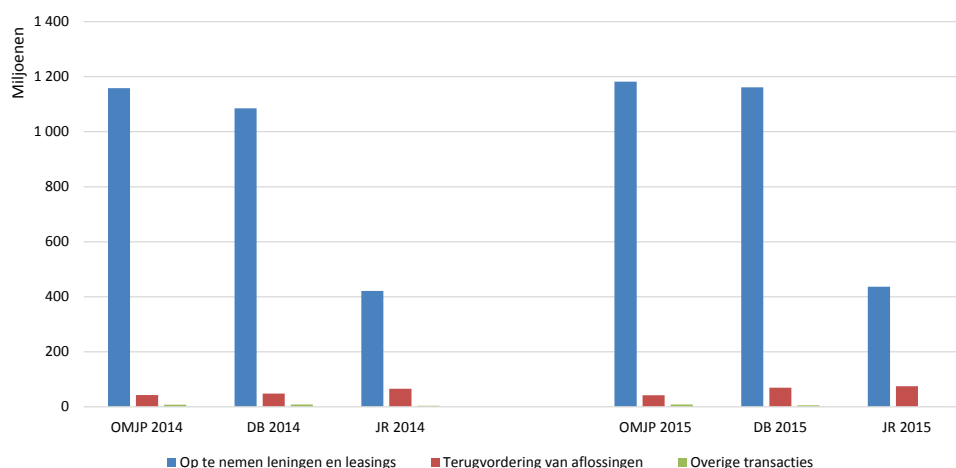
Uitgaven andere verrichtingen	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Verschil JR/O MJP 2014		Verschil JR/DB 2014	
Aflossing financiële schulden	712 149 221	719 875 686	726 391 353	14 242 132	2,0%	6 515 667	0,9%
Toegestane leningen	97 281 105	140 020 522	160 357 890	63 076 785	64,8%	20 337 368	14,5%
Overige transacties	446 867	387 017	132 986	-313 881	-70,2%	-254 031	-65,6%

Uitgaven andere verrichtingen	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Verschil JR/O MJP 2015		Verschil JR/DB 2015	
Aflossing financiële schulden	746 985 848	770 995 313	785 101 549	38 115 701	5,1%	14 106 236	1,8%
Toegestane leningen	25 747 312	90 050 630	89 107 908	63 360 596	246,1%	-942 722	-1,0%
Overige transacties	1 196 867	562 616	2 736 460	1 539 593	128,6%	2 173 845	386,4%

Wanneer we dieper ingaan op de uitgaven dan stellen we vast dat de besturen de **aflossingen van leningen** in het eerste jaar van het meerjarenplan lichtjes te laag raamden, deze onderraming in het tweede jaar van het meerjarenplan toeneemt en ook de bijsturing minder accuraat gebeurde. Dit is

enigszins **verbazend** omdat -zoals we meteen zullen zien - de gemeenten niet alle voorziene leningen opnamen. Hierdoor nemen we aan dat ze ook aflossingen voorzagen voor niet opgenomen leningen. Bovendien is het bedrag van de af te lossen leningen op elk moment gekend. De grootse afwijkingen zien we echter bij de **toegestane leningen**. We zien dat de gemeenten de daarvoor voorziene kredieten in grote mate overschrijden in vergelijking met het origineel meerjarenplan. Enkel de bijsturing in 2015 verliep vrij precies.

Ontvangsten andere verrichtingen

Aan de ontvangstenzijde is het opmerkelijk dat ze de op te nemen leningen en leaseings, die ze in 2014 en 2015 voor 1.085 miljoen tot 1.181 miljoen euro budgetteerden, maar voor 36 tot 39% opnamen. Dit is lager dan de realisatiepercentages van de investeringen en van de ontvangen investeringssubsidies en -schenkingen. Dit betekent dat de gemeenten de kloof tussen het investeringssaldo en de aangegane leningen en leaseings opgevangen hebben met eigen middelen uit het exploitatiesaldo:

- 2014: 664 miljoen euro minder leningen opgenomen dan voorzien in het definitief budget en een exploitatiesaldo dat 624 miljoen hoger uitvalt dan dit voorzien in het definitief budget.
- 2015: 725 miljoen euro minder leningen opgenomen dan voorzien in het definitief budget en een exploitatiesaldo dat 715 miljoen hoger uitvalt dan dit voorzien in het definitief budget.

De combinatie van het detail van de aflossingen van financiële schulden en de op te nemen leningen en leaseings toont dat de gemeenten oorspronkelijk planden om in 2014 en 2015 zo'n 365 miljoen tot 446 miljoen euro meer leningen en leaseings aan te gaan dan ze zouden aflossen, maar dat ze in de praktijk in 2014 bijna 305 miljoen euro en in 2015 bijna 349 miljoen euro meer aflostten dan ze aan nieuwe leningen en leaseings opnamen.

Ontvangsten andere verrichtingen	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/O MJP 2014	Vershil JR/DB 2014
Op te nemen leningen en leaseings	1 158 140 556	1 085 158 052	421 648 911	-736 491 645	-63,6%
Terugvordering van aflossingen	42 896 021	48 556 557	65 883 993	22 987 972	53,6%
Overige transacties	7 682 583	8 827 696	4 049 759	-3 632 823	-47,3%

Ontvangsten andere verrichtingen	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/O MJP 2015	Vershil JR/DB 2015
Op te nemen leningen en leaseings	1 181 491 972	1 161 515 973	436 407 598	-745 084 375	-63,1%
Terugvordering van aflossingen	42 120 884	69 947 096	74 918 454	32 797 570	77,9%
Overige transacties	8 541 779	5 843 552	1 266 622	-7 275 157	-85,2%

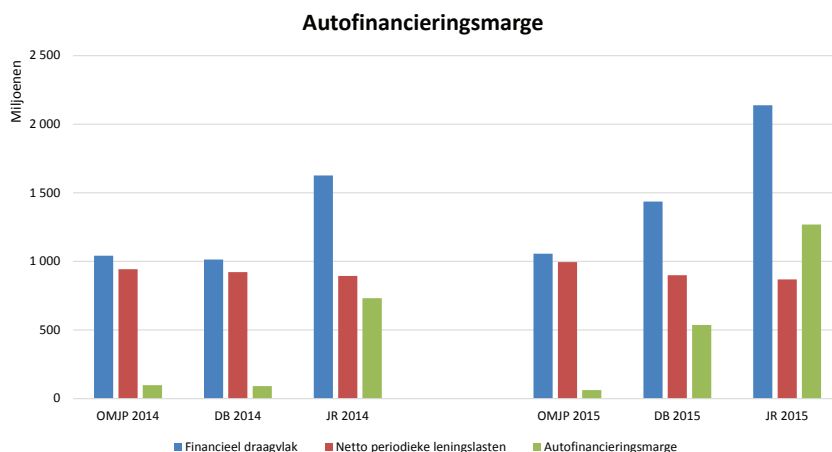
6. Begrotingsresultaat en autofinancieringsmarge

Door de saldi van de exploitatieverrichtingen, de investeringen en de liquiditeiten samen te tellen, bekomen we het **begrotingsresultaat** van het boekjaar. Waar de gemeenten in het origineel meerjarenplan voorzagen dat de boekjaren 2014 en 2015 met een tekort van het boekjaar zouden sluiten van respectievelijk 793 miljoen en 295 miljoen euro, is dit een tekort maar opgelopen tot 686 miljoen euro in 2014 en een overschot van 1.043 miljoen euro in 2015. Zelfs de bijsturing in de definitieve budgetten droeg er niet toe bij dat de afwijking op het niveau van de resultaten kleiner werd: dat van 2014 bedraagt 351 miljoen en dat van 2015 ligt 1.305 miljoen euro hoger dan gebudgetteerd na bijsturing.

Budgettair resultaat boekjaar	OMJP 2014	DB 2014	JR 2014	Vershil JR/O MJP 2014	Vershil JR/AMJP 2014
Exploitatiesaldo	768 752 492	748 867 159	1 372 578 474	603 825 982	78,5%
Saldo investeringsverrichtingen	-1 961 038 274	-2 068 623 030	-1 663 532 162	297 506 112	-15,2%
Saldo andere verrichtingen	398 841 967	282 259 079	-395 299 566	-794 141 532	-199,1%
Budgettair resultaat boekjaar	-793 443 815	-1 037 496 792	-686 253 254	107 190 562	-13,5%

Budgettair resultaat boekjaar	OMJP 2015	DB 2015	JR 2015	Vershil JR/O MJP 2015	Vershil JR/AMJP 2015
Exploitatiesaldo	766 264 811	1 186 583 570	1 901 910 696	1 135 645 884	148,2%
Saldo investeringsverrichtingen	-1 519 790 171	-1 824 518 141	-494 412 909	1 025 377 261	-67,5%
Saldo andere verrichtingen	458 224 608	375 698 062	-364 353 245	-822 577 853	-179,5%
Budgettair resultaat boekjaar	-295 300 752	-262 236 508	1 043 144 542	1 338 445 293	-453,2%

We zien dat het uiteindelijk gerealiseerde exploitatiesaldo ver boven het geraamde uitkomt. Aangezien de effectief gedane aflossingen van leningen en leasings maar in beperkte mate de ramingen overschreed, heeft dit tot gevolg dat de **autofinancieringsmarge aanzienlijk beter** is dan deze die de gemeenten voorzagen. Dit zorgde ervoor dat de gemeenten minder leningen opnamen dan gebudgetteerd. In 2014 bedraagt de autofinancieringsmarge 732 miljoen euro of 642 miljoen euro beter dan gebudgetteerd, in 2015 bedraagt ze 1.269 miljoen euro of 732 miljoen euro beter dan gebudgetteerd.

7. Conclusies

Daar waar de BBC een aantal vernieuwingen bracht die het niveau van de kredietbeperkingen aanzienlijk verhoogde en de verwachting van accuratere budgetramingen creëerde, tonen de gemeentelijke jaarrekeningen 2014 en 2015 aan dat de lokale besturen **niet altijd die verwachting** inlossen. Ze zetten de meeste tradities verder:

- de exploitatie-uitgaven – in het bijzonder de aankoop van goederen en diensten – ramen ze te hoog;
- de exploitatieontvangsten schatten ze lichtjes te laag;
- de uitvoeringsgraad van de investeringen - vnl. die in materiële vaste activa - is laag;
- de bijsturing van de ramingen leidt tot nog grotere afwijkingen.

In het tweede jaar van de planning zijn de verschillen nog groter.

We kunnen wel een aantal elementen ter verantwoording van die vaststellingen inroepen:

- de toepassing van de BBC gaat gepaard met een leertraject;
- op sommige verrichtingen hebben de gemeenten geen vat en moeten ze afgaan op de ramingen van ander overheden (aanvullende personenbelasting, opcentiemen op de onroerende voorheffing, ...);
- voor andere verrichtingen hebben ze maar gedeeltelijk de regie in handen (toelagen aan OCMW, erediensten, politiezone, hulpverleningszone, ...);
- belangrijke eenmalige verrichtingen met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kenmerken 2014 en 2015.

Maar we stellen vast dat de gemeenten de ramingen voor uitgaven waarvan ze zelf de regie in handen (aankoop van goederen en diensten, investeringen in materiële vaste activa) hebben toch aanzienlijk te hoog ramen. **Vooraf de ramingen van de investeringen in materiële vaste activa zorgen voor een onrealistisch beeld.**

De gevolgen hiervan zijn in de eerste plaats voor rekening van de gemeenten zelf. Om geen negatief kasresultaat op kasbasis te bekomen zijn sommige gemeenten hierdoor genoodzaakt om de opname van leningen met de daaraan gekoppelde aflossingen en intresten te budgetteren terwijl ze die niet zullen opnemen. Zo **blokkeren ze budgettaire marge** voor andere doeleinden en kan dit hen noodzaken tot onnodige maatregelen. Een ander gevolg is dat de reële kassituatie veel beter is waardoor ze **heel wat liquiditeiten aanhouden** die een gering rendement genereren terwijl ze intresten op schulden moeten betalen. Maar ook externe gebruikers hebben er belang bij dat de informatie, opgenomen in de planningsrapporten, beter aansluit bij de realiteit. Zo gebruiken de financiële instellingen die informatie om de financieringsbehoeften te ramen en gebruikt de Vlaamse overheid die informatie voor de rapporteringen aan de Europese Commissie.

Nu we de tweede helft van de planningsperiode naderen en er bijna twee derden van de legislatuur op zitten, kijken we met belangstelling uit hoe de gemeenten verder zullen omgaan met het gegeven dat een preciezere budgettering additionele beleidsruimte kan creëren.